

**CRNA GORA
VLADA CRNE GORE**

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNOG STARANJA

PREDLOG ZAKONA

**O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĞU CRNE GORE I
REPUBLIKE TURSKE O SOCIJALNOM OSIGURANJU**

Podgorica, _____ 2015. godine

**ZAKON O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA
IZMEĞU
CRNE GORE I REPUBLIKE TURSKE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU**

Član 1

Potvrđuje se Sporazum izmeğu Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju, potpisan u Ankari 15. marta 2012. godine, u originalu na crnogorskom, turskom i engleskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na crnogorskom, turskom i engleskom jeziku glasi:

SPORAZUM

IZMEĞU

CRNE GORE I REPUBLIKE TURSKE

O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Crna Gora i Republika Turska (u daljem tekstu: države ugovornice) u želji da uredi odnose u oblasti socijalnog osiguranja, dogovorile su se o sljedećem:

Dio I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Definicije pojmova

(1) U ovom sporazumu sljedeći pojmovi znače:

1. teritorija:

u odnosu na Crnu Goru: Crna Gora;

u odnosu na Tursku: Republika Turska;

2. pravni propisi:

zakoni, podzakonski akti i drugi opšti akti koji se odnose na oblasti socijalnog osiguranja iz člana 2 stav 1 ovog sporazuma;

3. nadležni organ:

u Crnoj Gori: nadležna ministarstva;

u Republici Turskoj: Ministarstvo rada i socijalne sigurnosti;

4. nadležni nosilac:

nosilac osiguranja kod koga lice ima ili bi imalo pravo na davanje u skladu sa pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;

5. nosilac:

organizacija, odnosno organ nadležan za sprovođenje pravnih propisa iz člana 2 stav 1 ovog sporazuma;

6. osiguranik:

lice na koje se primjenjuju ili su se primjenjivali pravni propisi iz člana 2 ovog sporazuma;

7. periodi osiguranja:

periodi za koje su plaćeni doprinosi i sa njima izjednačeni periodi prema pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;

8. davanje:

sva davanja ili penzije, uključujući sva sredstva koja se obezbjeđuju iz javnih fondova, kao i povećanja, revalorizacije dodataka ili dopunskih naknada, osim ako nije drukčije određeno ovim sporazumom;

9. prebivalište:

mjesto stalnog boravka;

10. boravište:

mjesto privremenog boravka;

11. član porodice:

lice određeno ili priznato kao takvo prema pravnim propisima koje primjenjuje nadležni nosilac;

12. korisnik:

lice određeno ili priznato kao takvo prema pravnim propisima država ugovornica.

13. nadživjeli:

lice određeno ili priznato kao takvo prema pravnim propisima država ugovornica.

(2) U ovom sporazumu ostali pojmovi imaju značenje koje im pripada prema pravnim propisima država ugovornica.

Član 2

Stvarno područje važenja

(1) Ovaj sporazum se odnosi na pravne propise:

U Crnoj Gori o:

1. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
2. penzijskom i invalidskom osiguranju (starost, invalidnost i smrt);
3. povredi na radu i profesionalnoj bolesti;
4. novčanoj naknadi za slučaj nezaposlenosti;
5. dodatku za djecu.

U Republici Turskoj na:

1. invalidnost, starost, smrt, povrede na radu i profesionalne bolesti, osiguranje nezaposlenih, bolest i materinstvo pod opštim zdravstvenim osiguranjem zaposlenih ugovorom kod jednog ili više poslodavaca.
2. invalidnost, starost, smrt, povrede na radu i profesionalne bolesti, bolest i materinstvo pod opštim zdravstvenim osiguranjem samozaposlenih tj. privatnika bez ugovora o radu.
3. Invalidnost, starost, smrt, bolest i materinstvo pod opštim zdravstvenim osiguranjem osoba koje rade u javnim službama.
4. Invalidnost, starost, smrt, povrede na radu i profesionalne bolesti, osiguranje nezaposlenih, bolest i materinstvo pod opštim zdravstvenim osiguranjem zaposlenih u fondovima, iz člana 20 Zakonika o socijalnom osiguranju broj 506.

(2) Ovaj sporazum se odnosi na sve pravne propise kojima se objedinjuju, proširuju, mijenjaju ili dopunjuju pravni propisi iz stava 1 ovog člana.

(3) Ovaj sporazum se odnosi na pravne propise o novoj grani ili novom sistemu socijalnog osiguranja pod uslovom da države ugovornice u tom cilju zaključe novi sporazum.

Član 3

Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje

Ovaj sporazum se primjenjuje na lica za koja važe ili su važili pravni propisi jedne ili obje države ugovornice i na članove porodice i nadživjele.

Član 4

Jednaki tretman

Ako ovim sporazumom nije drukčije predviđeno, licu sa prebivalištem na teritoriji jedne od država ugovornica i na koje se primjenjuju odredbe ovog sporazuma obezbjeđuju se prava predviđena propisima te države ugovornice, pod istim uslovima kao i njenom državljaninu.

Član 5

Transfer davanja

(1) Osim ako ovim sporazumom nije drukčije određeno, isplata davanja utvrđenog prema pravnim propisima jedne od država ugovornica nastavlja se u istom iznosu licu iz člana 3 ovog sporazuma koje ima prebivalište na teritoriji druge države ugovornice. U slučaju kada ima prebivalište na teritoriji treće države, davanja će biti isplaćena u skladu sa pravnim propisima države koja vrši isplatu.

(2) Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se na:

- u odnosu na Crnu Goru, na najnižu penziju;
- u odnosu na Tursku na sve vrste davanja uz penzije i dodatke koji se pokrivaju iz državnog budžeta.

DIO II

ODREDBE O PRAVNIM PROPISIMA KOJI SE PRIMJENJUJU

Član 6

Opšte odredbe

Ako ovim sporazumom nije drukčije određeno:

1. Na zaposleno lice, odnosno lice koje obavlja samostalnu djelatnost na teritoriji jedne od država ugovornica će se primjenjivati pravni propisi te države ugovornice i kada se prebivalište lica, odnosno sjedište poslodavca nalazi na teritoriji druge države ugovornice.
2. Na državne službenike i sa njima izjednačena lica primjenjuju se pravni propisi one države ugovornice u čijoj su administraciji zaposleni.
3. Na lice zaposleno u filijali ili stalnom predstavništvu registrovanom na teritoriji druge države ugovornice u kojoj se ne nalazi njegovo sjedište primjenjuju se pravni propisi države ugovornice na čijoj teritoriji je registrovana filijala ili stalno predstavništvo.

Član 7

Privremeno upućivanje

Ako lice zaposleno na teritoriji jedne od država ugovornica bude privremeno upućeno od strane svog poslodavca da obavi određeni posao na teritoriji druge države ugovornice, na njega će se primjenjivati pravni propisi prve države ugovornice, za period ne duži od 24 mjeseca, pod uslovom da zadrži status zaposlenog kod istog poslodavca, ili ako lice koje obavlja samostalnu djelatnost na teritoriji jedne države ugovornice, nastavi da privremeno obavlja istu djelatnost na teritoriji druge države ugovornice, na njega će se primjenjivati pravni propisi prve države ugovornice, za period ne duži od 24 mjeseca. U oba slučaja ovaj period može biti produžen do 60 mjeseci, uz prethodnu saglasnost nadležnih organa država ugovornica.

Član 8

Osoblje međunarodnih transportnih preduzeća

Na lice koje je član putujućeg ili letećeg osoblja preduzeća koje za svoj ili tuđ račun, obavlja usluge međunarodnog transporta putnika ili roba u drumskom, željezničkom, vazdušnom ili vodenom saobraćaju i ima sjedište na teritoriji jedne od država ugovornica primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice.

Član 9

Članovi posade i ostali zaposleni na brodu

(1) Na lice koje je član posade broda koji plovi pod zastavom jedne od država ugovornica primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice.

(2) Ako lice koje redovno radi u teritorijalnim vodama, odnosno u luci jedne od država ugovornica, a nije član posade broda, bude angažovano u utovaru, istovaru i popravci broda koji plovi pod zastavom druge države ugovornice, ili nadzire ove aktivnosti, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj se luka nalazi, odnosno u čijim teritorijalnim vodama je to lice angažovano.

(3) Na lice koje je angažovano na brodu koji plovi pod zastavom jedne od država ugovornica od strane preduzeća, odnosno poslodavca sa sjedištem, odnosno prebivalištem na teritoriji druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi druge države ugovornice, ako to lice ima prebivalište na njenoj teritoriji; za primjenu navedenih propisa, poslodavcem se smatra preduzeće ili lice koje isplaćuje zaradu.

Član 10

Diplomatske misije i konzularna predstavništva

(1) Diplomate i ostala lica zaposlena u diplomatskim misijama ili konzularnim predstavništvima, jedne države ugovornice podliježu pravnim propisima države ugovornice koja ih upućuje.

(2) Na lokalno zaposleno lice u diplomatskoj misiji, odnosno konzularnom predstavništvu, koje nije poslato, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice na čijoj je teritoriji zaposleno. Međutim, oni mogu izabrati propise države koja ih zapošljava, u roku od tri mjeseca od dana zaposlenja, pod uslovom da su državljani te države.

(3) Lica na koja se ne odnose st. 1 i 2 ovog člana podliježu pravnim propisima države prijema.

Član 11

Izuzeci

Nadležni organi država ugovornica mogu sporazumno dogovoriti izuzetke od čl. 7 do 10 u vezi sa pravnim propisima koji se primjenjuju na lice ili grupu lica.

DIO III

POSEBNE ODREDBE

POGLAVLJE 1

BOLEST I MATERINSTVO

Član 12

Sabiranje perioda osiguranja

(1) Ako pravni propisi jedne države ugovornice uslovljavaju pravo na davanje navršenjem perioda osiguranja, nadležni nosilac te države uzeće u obzir periode osiguranja navršene prema pravnim propisima druge države ugovornice, pod uslovom da se ne poklapaju, kao da su u pitanju periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima prve države ugovornice.

(2) Sabiranje perioda osiguranja iz stava 1 ovog člana za ostvarivanje prava na novčane naknade u slučaju bolesti i materinstva važi samo ako se osiguranik bavi djelatnošću po osnovu koje je obavezno osiguran na teritoriji države ugovornice prema čijim propisima je podnjet zahtjev.

Član 13

Pravo na korišćenje zdravstvenih usluga na teritoriji druge države ugovornice

(1) Lice iz čl. 7 i 10 ovog sporazuma, kao i članovi njegove porodice, imaju pravo na davanja za slučaj bolesti i materinstva ukoliko njihovo stanje to zahtijeva u skladu sa propisima nosioca na teritoriji druge države ugovornice na teret nadležnog nosioca.

(2) Odredbe stava 1 ovog člana ne primjenjuju se, u odnosu na Republiku Tursku, na njene diplomate i državne službenike.

(3) Osiguranik koji ima pravo na davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice, kao i članovi njegove porodice, imaju pravo na davanje za vrijeme privremenog boravka na teritoriji druge države ugovornice kada njihovo stanje zahtijeva hitno pružanje medicinske usluge, a na teret nadležnog nosioca.

(4) Ako lice koje je osigurano prema pravnim propisima jedne države ugovornice, kao i članovi njegove porodice koji s njim prebivaju, promijeni boravak na teritoriju druge države ugovornice za vrijeme korišćenja zdravstvene zaštite koju mu pruža nadležni nosilac, i dalje zadržava to pravo pod uslovom da je dobijena prethodna saglasnost nadležnog nosioca. Nadležni nosilac može saglasnost da uskrati samo zbog zdravstvenog stanja osiguranika koje mu onemogućava putovanje.

(5) Saglasnost iz stava 4 ovog člana, koja nije data zbog opravdanih razloga, može se i naknadno dati od strane nadležnog nosioca.

(6) Uslovi za sticanje prava, sadržina, obim i trajanje prava i krug članova porodice koji imaju pravo na davanja određuju se prema pravnim propisima koji važe za nadležnog nosioca, a način korišćenja zdravstvene zaštite prema pravnim propisima koji važe za nosioca mjesta boravka.

Član 14

Pravo na korišćenje zdravstvenih usluga članova porodice osiguranog lica sa prebivalištem u drugoj državi ugovornici

(1) Članovi porodice lica koje je osigurano kod nosioca jedne države ugovornice, korisnici su davanja ako imaju prebivalište na teritoriji druge države ugovornice kao da su osigurani kod nosioca mjesta njihovog prebivališta. Troškovi pružene zdravstvene zaštite padaju na teret nadležnog nosioca.

(2) Članovi porodice iz stava 1 ovog člana koji borave ili promijene prebivalište na teritoriju države nadležnog nosioca, koriste davanja u skladu sa pravnim propisima te države ugovornice.

(3) Uslovi za sticanje prava, trajanje, sadržina i obim davanja, kao i krug članova porodice koji imaju pravo na korišćenje zdravstvenih usluga određuju se u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje nadležni nosilac, a način pružanja davanja određuje se prema pravnim propisima koje primjenjuje nosilac mjesta prebivališta.

Član 15

Pravo na korišćenje zdravstvenih usluga korisnika penzije i članova njihovih porodica

(1) Na korisnike penzije, ostvarene prema pravnim propisima obje države ugovornice i njihove članove porodice, primjenjuju se pravni propisi one države ugovornice na čijoj teritoriji imaju prebivalište.

(2) Na korisnike penzije ostvarene prema pravnim propisima jedne države ugovornice i njihove članove porodice koji imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici, primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice, kao da je pravo na penziju ostvareno prema njenim pravnim propisima, a na teret nadležnog nosioca.

Uslovi za sticanje prava, trajanje, sadržina, kao i krug članova porodice koji imaju pravo na korišćenje zdravstvene zaštite određuju se u skladu sa pravnim propisima države ugovornice u kojoj je lice osigurano, a način i obim pružanja davanja određuje se prema pravnim propisima koje primjenjuje nosilac mjesta prebivališta.

(3) Korisnik penzije iz stava 2 ovog člana, kao i članovi njegove porodice, sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici čije stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva hitno pružanje medicinskih usluga, ima pravo na ta davanja prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.

(4) Kada korisnik penzije prema pravnim propisima jedne države ugovornice i članovi njegove porodice borave na teritoriji druge države ugovornice, koriste zdravstvene usluge,

ukoliko njihovo stanje zahtijeva hitno pružanje medicinskih usluga, a na teret nosioca kod koga su osigurani.

Član 16

Ortopedska pomagala, proteze i druga zdravstvena davanja veće vrijednosti

Ortopedska pomagala, proteze i druga zdravstvena davanja veće vrijednosti pružaju se, osim u slučajevima hitnosti, uz odobrenje nadležnog nosioca. Lista ovih davanja daje se kao prilog uz Administrativni sporazum.

Član 17

Novčana davanja

(1) Novčana davanja primjenom Sporazuma odobrava nadležni nosilac prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos novčanih davanja zavisi od broja članova porodice, nadležni nosilac uzima u obzir i članove porodice koji imaju prebivalište na teritoriji druge države ugovornice.

Član 18

Naknada troškova

Nadležni nosilac vrši naknadu troškova zdravstvenih usluga nosiocu osiguranja druge države ugovornice za davanja pružena u skladu sa čl. 13, 14, 15, 16 i 24 ovog sporazuma, prema postupku utvrđenom Administrativnim sporazumom.

POGLAVLJE 2

STAROST, INVALIDNOST I SMRT

Član 19

Sabiranje perioda osiguranja

(1) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, sticanje, očuvanje ili ponovno priznavanje prava na davanje uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, nosilac te države ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, i periode osiguranja navršene prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao da su navršeni prema njegovim pravnim propisima, pod uslovom da se ne poklapaju.

(2) Licu koje i, pored primjene stava 1 ovog člana, ne ispunjava uslove za sticanje prava na davanje, nadležni nosilac uzima u obzir i periode osiguranja navršene u trećoj državi sa kojom obije države ugovornice imaju zaključene sporazume o socijalnom osiguranju, u kojima je predviđeno sabiranje perioda osiguranja, pod uslovom da se ne poklapaju.

(3) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, pravo na određeno davanje uslovljeno navršenjem perioda osiguranja u određenom zanimanju, odnosno poslu ili u zanimanju za koje postoji poseban sistem, nosilac te države ugovornice uzima u obzir i

periode osiguranja koji su, prema pravnim propisima druge države ugovornice, navršeni u istom zanimanju, odnosno poslu ili u odgovarajućem sistemu.

(4) Prema turskim pravnim propisima period osiguranja od jednog kalendarskog mjeseca se računa kao 30 dana, a jedna kalendarska godina kao 360 dana.

Član 20

Period osiguranja kraći od jedne godine

(1) Ako je ukupan period osiguranja navršen prema pravnim propisima jedne države ugovornice kraći od 12 mjeseci, ne odobrava se pravo na davanje, izuzev u slučaju kada, prema tim pravnim propisima, postoji pravo na davanje samo po osnovu tog perioda osiguranja.

(2) Period osiguranja iz stava 1 ovog člana po osnovu koga nosilac jedne države ugovornice ne odobrava davanje, uzima u obzir nosilac druge države ugovornice za sticanje, očuvanje i ponovno priznavanje prava na davanje, kao i određivanje njegove visine, kao da je taj period navršen prema njegovim pravnim propisima.

Član 21

Utvrđivanje novčanog davanja

(1) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje i bez primjene člana 19 ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje isključivo na osnovu perioda osiguranja koji se uzimaju u obzir prema tim pravnim propisima.

(2) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje samo uz primjenu člana 19. ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje iznos davanja tako što:

1. obračunava teorijski iznos davanja koji bi pripadao da su ukupni periodi osiguranja koji se uzimaju u obzir za obračun davanja navršeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

2. na osnovu tako obračunatog iznosa, utvrđuje iznos davanja srazmjern odnosu između perioda osiguranja navršenih isključivo prema pravnim propisima koje on primjenjuje i ukupnih perioda osiguranja koji se uzimaju u obzir za obračun davanja;

(3) Ako se prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos davanja obračunava na osnovu zarade, osnovice osiguranja, odnosno uplaćenog doprinosa u određenom periodu, nadležni nosilac uzima u obzir zaradu, osnovicu osiguranja, odnosno uplaćeni doprinos isključivo iz perioda osiguranja navršenog prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Član 22

Umanjenje, suspenzija i ukidanje davanja

(1) Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje ne podliježu pravnim propisima dviju država ugovornica o umanjenju, suspenziji ili ukidanju davanja u slučaju istovremenog korišćenja.

(2) U odnosu na Republiku Tursku, ukoliko se njen korisnik davanja zaposli u drugoj državi ugovornici, obustavlja se isplata davanja u skladu sa pravnim propisima koje ona primjenjuje.

POGLAVLJE 3

DAVANJA ZA SLUČAJ SMRTI

Član 23

Sabiranje perioda osiguranja i sticanje prava na davanje

(1) Ako je prema pravnim propisima jedne države ugovornice pravo na davanje za slučaj smrti uslovljeno navršenim periodima osiguranja, nadležni nosilac te države ugovornice uzima u obzir, ako je to potrebno, i periode osiguranja navršene prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao da su navršeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje, pod uslovom da se ne poklapaju.

(2) Ako lice osigurano prema pravnim propisima jedne države ugovornice umre na teritoriji druge države ugovornice smatra se da je umrlo na teritoriji države ugovornice u kojoj je osigurano i u kojoj ispunjava uslove za davanje za slučaj smrti.

(3) Ako pravo na davanje za slučaj smrti postoji prema pravnim propisima obje države ugovornice primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice na čijoj teritoriji je umrlo lice imalo prebivalište.

POGLAVLJE 4

POVREDE NA RADU I PROFESIONALNE BOLESTI

Član 24

Zdravstvene usluge

(1) Lice koje po osnovu povrede na radu ili profesionalne bolesti ima pravo na davanje prema pravnim propisima jedne države ugovornice, a ima prebivalište ili boravište na teritoriji druge države ugovornice, ima pravo na zdravstvene usluge prema pravnim propisima države ugovornice na čijoj teritoriji ima prebivalište ili boravište, a na teret nadležnog nosioca.

(2) Za korišćenje proteza, pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrijednosti, primjenjuje se odredba člana 16 ovog sporazuma.

(3) Na naknadu troškova nastalih prema stavu 1 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 18 ovog sporazuma.

Član 25

Profesionalne bolesti

(1) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je bolest prvi put utvrđena na teritoriji te države ugovornice, smatra se da je taj uslov ispunjen ako je ta bolest prvi put utvrđena na teritoriji druge države ugovornice.

(2) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je obavljanje djelatnosti koja može da izazove tu bolest, trajalo određeno vrijeme, nadležni nosilac te države ugovornice, ako je to potrebno, uzima u obzir i vrijeme obavljanja takve djelatnosti u skladu sa pravnim propisima druge države ugovornice.

Član 26

Novčano davanje

(1) Ako pravo na novčano davanje za slučaj profesionalne bolesti postoji prema pravnim propisima obje države ugovornice, davanje se odobrava samo prema pravnim propisima one države ugovornice na čijoj teritoriji je posljednji put obavljena djelatnost koja može da izazove tu profesionalnu bolest.

(2) Ako lice, koje je po osnovu profesionalne bolesti primalo ili prima novčano davanje na teret nosioca jedne države ugovornice, zbog pogoršanja bolesti prouzrokovanog obavljanjem djelatnosti koja, prema pravnim propisima druge države ugovornice, može da izazove profesionalnu bolest, podnese zahtjev za davanje nosiocu druge države ugovornice, nosilac prve države ugovornice i dalje snosi troškove davanja, bez obzira na pogoršanje, prema svojim pravnim propisima. Nosilac druge države ugovornice odobrava davanje u visini razlike između davanja koje pripada nakon pogoršanja i davanja koje bi, po osnovu nastupanja te bolesti, pripadalo prema njegovim pravnim propisima.

POGLAVLJE 5

NEZAPOSLENOST

Član 27

Sabiranje perioda osiguranja

(1) Ako je pravo na davanje po osnovu nezaposlenosti uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima država ugovornica se sabiraju, pod uslovom da se ne poklapaju.

(2) Iznos, trajanje i način isplate davanja utvrđuje se prema pravnim propisima nadležnog nosioca.

POGLAVLJE 6

PORODIČNA DAVANJA - DODATAK ZA DJECU

Član 28

Sabiranje perioda osiguranja

(1) Ako je pravo na davanje po osnovu porodičnih davanja - dodatka za djecu uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima država ugovornica se sabiraju, pod uslovom da se ne poklapaju.

(2) Pravo na porodično davanje - dodatak za djecu se određuje prema pravnim propisima one države ugovornice po kojima je lice osigurano i za djecu koja imaju prebivalište na teritoriji druge države ugovornice.

(3) Ako pravo na porodično davanje – dodatak za djecu postoji prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice na čijoj teritoriji dijete ima prebivalište.

DIO IV

RAZNE ODREDBE

Član 29

Administrativni sporazumi i saradnja

(1) Nadležni organi država ugovornica odlučuju o administrativnim sporazumima neophodnim za primjenu ovog sporazuma.

(2) Nadležni organi država ugovornica se međusobno obavještavaju, u što kraćem roku, o svim mjerama preduzetim u cilju sprovođenja Sporazuma, kao i o promjenama svojih propisa ukoliko se one odnose na primjenu ovog sporazuma.

(3) Nadležni organi država ugovornica, u cilju olakšavanja primjene Sporazuma, određuju organe za vezu.

(4) Nadležni organi i nosioci država ugovornica se međusobno pomažu u vezi sa pitanjima koja se odnose na primjenu ovog sporazuma, ukoliko je u pitanju primjena nacionalnih propisa. Ta pomoć je besplatna.

(5) Ljekarske preglede koji se obavljaju isključivo zbog primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, a odnose se na lica koja imaju prebivalište ili boravište na teritoriji druge države ugovornice obaviće na zahtjev nadležnog nosioca i na njegov teret, nosilac prema mjestu prebivališta ili boravišta. Ljekarske preglede koji se obavljaju zbog primjene pravnih propisa obje države ugovornice obavlja na svoj teret, nosilac prema prebivalištu ili boravištu lica čiji se pregled zahtijeva.

Član 30

Zaštita ličnih podataka

Svaka povjerljiva informacija o licu koja je dostavljena jednoj državi ugovornici od strane druge države ugovornice u skladu sa ovim sporazumom, biće jedino korišćena u primjeni ovog sporazuma i pravnih propisa na koje se ovaj sporazum odnosi. Druga država ugovornica je obavezna da čuva dostavljenu informaciju.

Član 31

Upotreba službenih jezika

(1) Nadležni organi i nosioci država ugovornica mogu međusobno da komuniciraju na svojim službenim jezicima u cilju primjene ovog sporazuma.

(2) Zahtjevi i dokumenta ne mogu se odbaciti zbog toga što su napisani na službenom jeziku druge države ugovornice.

Član 32

Oslobağanje od poreza i ovjera

(1) Oslobađanje ili smanjenje poreza i taksi predviđeno pravnim propisima jedne države ugovornice za pisane podneske ili dokumenta koja se prilažu zbog primjene njenih pravnih propisa, odnosi se i na odgovarajuće pisane podneske i dokumenta koji se prilažu zbog primjene ovog sporazuma ili pravnih propisa druge države ugovornice.

(2) Isprave, dokumenta i pisani podnesci bilo koje vrste, koji se prilažu prilikom primjene ovog sporazuma, ne podliježu ovjeri.

Član 33

Podnošenje pisanih dokumenata

(1) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva koja su u primjeni ovog sporazuma ili pravnih propisa jedne države ugovornice podnijeta organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi jedne države ugovornice, smatraju se zahtjevima, izjavama ili pravnim sredstvima podnijetim organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi druge države ugovornice.

(2) Zahtjev za davanje, podnijet prema pravnim propisima jedne države ugovornice, u cilju primjene ovog sporazuma smatra se zahtjevom za davanje podnijetim prema pravnim propisima druge države ugovornice.

(3) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva koja primjenom pravnih propisa jedne države ugovornice treba podnijeti organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi te države ugovornice, mogu se, u istom roku, podnijeti odgovarajućem organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj ustanovi druge države ugovornice.

(4) U slučajevima iz st. 1 do 3 ovog člana navedene institucije, bez odlaganja, dostavljaju zahtjeve, izjave ili pravna sredstva odgovarajućim institucijama druge države ugovornice neposredno ili posredstvom organa za vezu.

Član 34

Naknada štete

(1) Ako lice koje prema pravnim propisima jedne države ugovornice prima davanje za štetu koja je nastala u drugoj državi ugovornici i ima, prema njenim pravnim propisima, pravo na naknadu štete od trećeg lica, tada pravo na tu naknadu prelazi na nosioca prve države ugovornice prema njegovim pravnim propisima.

(2) Ako je pravo na naknadu štete u vezi sa istovrsnim davanjima, po osnovu istog slučaja štete, prenijeto, u skladu sa stavom 1 ovog člana, nosiocima obje države ugovornice, treće lice može isplatiti naknadu štete sa oslobađajućim dejstvom, jednom ili drugom nosiocu. Nosioci će namiriti svoja potraživanja po ovom osnovu srazmjerno davanjima koja isplaćuju.

Član 35

Povraćaj nepripadajućih iznosa

(1) Ako je na osnovu odredaba Sporazuma, nosilac jedne države ugovornice isplatio korisniku nepripadajući iznos davanja, nosilac te države može da zatraži od nosioca druge države ugovornice, koji je nadležan za plaćanje naknade korisniku, da od zaostalih davanja koja treba da isplati korisniku, zadrži preplaćeni iznos. Nadležni nosilac druge države ugovornice je dužan da tako umanjeni iznos doznači drugoj državi ugovornici.

(2) Ukoliko nije moguće obezbijediti povraćaj na navedeni način primjenjuje se sljedeće:

1. Ako je nosilac jedne države ugovornice isplatio iznos veći od pripadajućeg on može, prema uslovima i u mjeri predviđenim pravnim propisima koje primjenjuje, da od nosioca druge države ugovornice nadležnom za plaćanje odnosnom licu zatraži odbijanje preplaćenog iznosa od isplata koje taj nosilac vrši istom licu. Nosilac druge države ugovornice vrši umanjjenje u mjeri kako to predviđaju pravni propisi koje on primjenjuje i na način kao da je on izvršio preplatu. Tako odbijen iznos doznačava drugoj državi ugovornici.

2. Ako je nosilac jedne države ugovornice isplatio akontaciju naknade za period u kome je korisnik imao pravo na naknadu u skladu sa pravnim propisima koje on primjenjuje, on može da zatraži od nosioca druge države ugovornice da se odbije iznos akontacije u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje taj nosilac, a od naknade koju on korisniku duguje za isti period. Nosilac druge države ugovornice odbija iznos i doznačava državi ugovornici koja je to zatražila.

Član 36

Isplata novčanih davanja

(1) Plaćanje bilo koje nadoknade u skladu sa ovim sporazumom vrši se u valuti one države ugovornice čiji nosilac vrši plaćanje i svako plaćanje na taj način predstavlja potpuno ispunjavanje obaveze zbog koje je i izvršeno.

(2) Ako je, u skladu sa ovim sporazumom, nadležni nosilac obavezan da izvrši plaćanje troškova nosiocu druge države ugovornice, dug će biti iskazan u valuti druge države ugovornice. Nosilac prve države ugovornice se oslobađa obaveze plaćanjem u svojoj valuti.

Član 37

Rješavanje sporova

(1) Nadležni organi država ugovornica zajednički će rješavati putem pregovora svaki spor u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog sporazuma.

(2) Ukoliko spor ne može da se riješi u skladu sa stavom 1 ovog člana u roku od šest mjeseci, prosljeđuje se zajedničkoj komisiji država ugovornica koja ga rješava u skladu sa osnovnim principima i duhom ovog sporazuma. Države ugovornice će zajednički utvrditi pravila koja se odnose na obrazovanje i metode rada, kao i članove ove komisije.

DIO V

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 38

Prelazne odredbe

(1) Ovim sporazumom se ne utvrđuje pravo na davanja za period prije njegovog stupanja na snagu.

(2) Za utvrđivanje prava na davanja prema ovom sporazumu uzimaju se u obzir svi periodi osiguranja koji su navršeni prema pravnim propisima jedne države ugovornice prije njegovog stupanja na snagu.

(3) Nezavisno od stava 1 ovog člana, ovaj sporazum važi i za osigurane slučajeve koji su nastali prije njegovog stupanja na snagu.

(4) Davanja koja pripadaju na osnovu ovog sporazuma isplatiće se, na zahtjev zainteresovanog lica, od dana stupanja na snagu ovog sporazuma, osim ako licu nije, na osnovu ranije utvrđenih prava, isplaćen iznos u cjelini.

(5) Kada je zahtjev iz stava 4 ovog člana podnešen u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog sporazuma, davanje pripada od dana njegovog stupanja na snagu, bez obzira na rokove zastarevanja. Kada je zahtjev podnešen nakon isteka roka od dvije godine, davanje pripada od dana podnošenja zahtjeva.

Član 39

Potvrđivanje i stupanje na snagu

Ovaj sporazum podliježe potvrđivanju i stupa na snagu prvog dana trećeg mjeseca po isteku mjeseca u kojem je primljena zadnja od diplomatskih nota kojom države ugovornice obavještavaju jedna drugu da su okončale postupak potvrđivanja.

Član 40

Važenje i otkaz Sporazuma

Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica ga može u tekućoj kalendarskoj godini, u pisanoj formi, diplomatskim putem, otkazati s posljednjim danom te godine, pri čemu otkazni rok ne može biti kraći od šest mjeseci.

Član 41

Očuvanje stečenih prava

(1) U slučaju otkazivanja Sporazuma njegove odredbe se i dalje primjenjuju na stečena prava.

(2) U slučaju otkazivanja ovog sporazuma svi započeti postupci za ostvarivanje prava, koji još nijesu riješeni, rješavaće se u skladu sa odredbama ovog sporazuma.

U potvrdu ovoga opunomoćenici su potpisali ovaj sporazum i ovjerali pečatom.

Potpisano u Ankari, dana 15.03.2012. godine, u dva originala na crnogorskom, turskom i engleskom jeziku, pri čemu su sva tri teksta podjednako vjerodostojna. U slučaju različitog tumačenja, mjerodavan će biti tekst na engleskom jeziku.

Za Crnu Goru

Za Republiku Tursku

dr Suad NUMANOVIĆ

Faruk ÇELİK

Ministar rada i socijalnog staranja

Ministar rada i socijalne sigurnosti

KARADAĞ

İLE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ARASINDA

SOSYAL GÜVENLİK ANLAŞMASI

Karadağ ile Türkiye Cumhuriyeti iki devlet arasındaki (bundan sonra "Akit Devletler" olarak anılacaktır) sosyal güvenlik alanında ilişkileri düzenlemek amacıyla aşağıdaki konularda mutabık kalmışlardır.

I. BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Terimlerin Tanımı

(1) Bu Anlaşmada kullanılan terimler aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

1. Ülke:

Karadağ bakımından Karadağ,

Türkiye bakımından Türkiye Cumhuriyeti,

2. Mevzuat: Bu Anlaşmanın 2 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen sosyal güvenlik alanıyla ilgili kanun, tüzük ve yönetmelikler,

3. Yetkili Makam:

Karadağ bakımından yetkili Bakanlıklar,

Türkiye Cumhuriyeti bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,

4. Yetkili Kurum: Bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen mevzuatların uygulamasından ve yardımları sağlamaktan sorumlu olan sigorta kurumu,

5. Kurum: Bu Anlaşmanın 2 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen mevzuatları uygulamakla görevli kurum ve/veya kuruluş,

6. Sigortalı: Bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen mevzuatların uygulandığı veya uygulanmış olduğu şahıs,

7. Sigortalılık Süresi: Bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen mevzuatlara göre sigorta primi ödenmiş ya da ödenmiş sayılan süre,

8. Yardım: Bu Anlaşmada aksine bir hüküm bulunmadıkça, kamu fonlarından sağlanan bütün ek ödemeler ile her türlü zamlar, yeniden değerlendirme ve ek ödenekleri de içine alan bütün yardımlar ve aylıklar,

9. İkamet: Sürekli ikamet,

10. Bulunma: Geçici ikamet,

11. Aile Bireyi: Yetkili kurumca uygulanan mevzuata göre aile bireyi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseler,

12. Yararlanıcı: Akit Devletlerin mevzuatlarına göre tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseler,

13. Hak Sahibi: Akit Devletlerin mevzuatlarına göre hak sahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseler.

(2) Bu Anlaşmada tanımlanmayan her bir terim, Akit Devletlerin mevzuatlarında hangi anlamda kullanılmış ise, o anlamı ifade eder.

Madde 2

Maddi Uygulama Alanı

(1) Bu Anlaşma aşağıdaki mevzuatlara uygulanır:

Karadağ bakımından;

1. Sağlık Sigortası, Sağlık Koruması ve Analık

2. Emeklilik Sigortası, Maluliyet Sigortası (yaşlılık, malullük, ölüm)

3. İş Kazası, Meslek Hastalıkları,

4. İşsizlik durumunda verilen ücretler (yardım)

5. Çocuk Yardımı

Türkiye Cumhuriyeti bakımından;

1. Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar açısından malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, işsizlik sigortası ile genel sağlık sigortası kapsamında hastalık ve analık sigortası,

2. Hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar açısından malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları ile genel sağlık sigortası kapsamında hastalık ve analık sigortası,

3. Kamu idarelerinde çalışanlar açısından malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası kapsamında hastalık ve analık sigortası,

4. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20 inci maddesinde belirtilen sandıklarda çalışanlar açısından malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, işsizlik sigortası ile genel sağlık sigortası kapsamında hastalık ve analık sigortası,

(2) Bu Anlaşma bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuata da uygulanır.

(3) Bu Anlaşmanın yeni bir sosyal güvenlik rejimine veya yeni bir sosyal sigorta koluna dair mevzuata uygulanması, Akit Devletler arasında bu amaçla yeni bir anlaşma imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

Madde 3

Kişisel Uygulama Alanı

Bu Anlaşma hükümleri, her iki Akit Devletin mevzuatından birine veya her ikisine evvelce tabi olmuş bulunan veya Akit Devletlerden birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve bunların aile bireyleri ile hak sahiplerine uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

Bu Anlaşmada aksine bir hüküm yoksa, Akit Devletlerden birinin ülkesinde oturan ve kendilerine bu Anlaşma hükümleri uygulanan kimseler, oturdukları Akit Devletin mevzuatının sağladığı haklardan, o ülkenin vatandaşları ile aynı koşullar dahilinde yararlanırlar.

Madde 5

Yardımların İhracı

(1) Bu Anlaşmada aksine bir hüküm yoksa, ödemedenden sorumlu Akit Devletin mevzuatına göre hak kazanılan yardımlar, bu Anlaşmanın 3 üncü maddesi kapsamında bulunan kimselere, diğer Akit Devlette oturmaları halinde de aynı oranda ödenir. Bunların üçüncü bir ülkede oturmaları halinde yardımlar, ödemedenden sorumlu Akit Devletin mevzuatına uygun olarak ödenir.

(2) Bu maddenin birinci fıkraya hükümleri;

Karadağ bakımından; en düşük emekli aylığına ek olarak ödenen yardımlara,

Türkiye bakımından; aylıklara ek olarak ödenen her türlü zamma ve genel bütçeden karşılanan ödeneklere

uygulanmaz.

II. BÖLÜM

UYGULANACAK MEVZUATLA İLGİLİ HÜKÜMLER

Madde 6

Genel Hükümler

Bu Anlaşmada aksine bir hüküm yoksa;

(1) Bir Akit Devlette ücretli çalışanlar veya faaliyetini bir Akit Devlette icra eden bağımsız çalışanlar, bu çalışmalarını ile ilgili olarak, kendilerinin diğer Akit Devlette oturmaları ya da işverenin veya işverenin işyeri merkezinin diğer Akit Devlette bulunması halinde dahi çalıştıkları Akit Devletin mevzuatına tabi olur.

(2) Akit Devletlerden birinin memurları veya benzeri personeli kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu Akit Devletin mevzuatına tabi olurlar.

(3) Bir işyerinin merkezinin bulunduğu devlet dışındaki Akit Devlette bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse, bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu Akit Devletin mevzuatına tabi olur.

Madde 7

Geçici Görevlendirme

Akit Devletlerden birinin ülkesinde istihdam edilen kişi, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer Akit Devlete geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 24 ayı geçmemek koşulu ile birinci Akit Devlet mevzuatına tabi olur; Akit Devletlerden birinin ülkesinde bir mesleki faaliyet icra eden bağımsız çalışan, faaliyetini geçici olarak diğer Akit Devlette gerçekleştirmek amacı ile bu devlete gittiği takdirde, 24 aya kadar birinci Akit Devletin mevzuatına tabi olur. Her iki durumda, her iki Akit Devletin yetkili makamlarının önceden onayıyla bu süre toplam 60 ayı geçmemek kaydıyla uzatılabilir.

Madde 8

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına karayolu, demiryolu, havayolu ya da denizyolu ile uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer Akit Devlette bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan bir kimse, bu Devletin mevzuatına tabi olur.

Madde 9

Gemi Mürettebatı ve Gemide Çalışanlar

(1) Akit Devletlerden birinin bayrağını taşıyan gemide çalışan bir kimse, bu Akit Devletin mevzuatına tabi olur.

(2) Akit Devletlerden birinin limanında veya karasularında istihdam edilen ve gemi mürettebatından olmayan bir kimse, diğer Akit Devletin bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır ya da bu işlere nezaret ederse, hakkında limanın veya karasularının bulunduğu Akit Devletin mevzuatı uygulanır.

(3) Akit Devletlerden birinin bayrağını taşıyan bir gemide bir faaliyet icra eden ve bu faaliyet için kendisine işyeri merkezi veya ikametgahı diğer Akit Devlette bulunan bir müessese veya kimse tarafından ücret ödenen kimse, ikinci devletin mevzuatına, o devletin ülkesinde oturuyorsa tabi olur; ücreti ödeyen müessese veya kimse anılan mevzuatın uygulanmasında işveren sayılır.

Madde 10

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluklar

(1) Akit Devletlerden birinin diplomatik misyonlarında veya konsolosluklarında çalışan diplomatlar ve diğer kişiler, gönderen devletin mevzuatına tabi olurlar.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen hizmet personeli mahallinden istihdam edilmiş ise, bulunulan devletin mevzuatına tabi olurlar. Ancak, bu kişiler istihdam eden devletin vatandaşı iseler, işe alındıkları tarihi takip eden üç ay içerisinde, istihdam eden devletin mevzuatının uygulanmasını tercih edebilirler.

(3) Bu maddenin birinci ve 2 nci fıkraları kapsamında olmayanlar hakkında kabul eden ülkenin mevzuatı uygulanır.

Madde 11

İstisnalar

Akit Devletlerin yetkili makamları, bir kişi veya kişi grupları hakkında uygulanacak mevzuat bakımından bu Anlaşmanın 7 ila 10 uncu maddelerine istisna teşkil eden hükümler üzerinde anlaşabilirler.

III. BÖLÜM

ÖZEL HÜKÜMLER

1. KISIM

HASTALIK VE ANALIK

Madde 12

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanmak için belirli sigortalılık sürelerinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, bu devletin yetkili kurumu, diğer Akit Devletin mevzuatına tabi olarak geçmiş olan sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak koşulu ile kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

(2) Hastalık ve analık günlük ödenekleri ile ilgili olarak, bu maddenin birinci fıkrasında sözü edilen süre birleşimi, ancak ilgilinin yardım talebinde bulunduğu Akit Devlette sigortalı ise yapılır.

Madde 13

Diğer Akit Devlette Çalışma veya Bulunma Halinde

Sağlık Yardımlarından Yararlanma

(1) Bu Anlaşma'nın 7 nci ve 10 uncu maddelerinde bahsedilen kişi ve aile bireyleri, durumları tıbbi tedaviyi gerektirdiği hallerde, diğer Akit Devletteki kurum mevzuatına uygun olarak yetkili kurumun hesabına hastalık ve analık sigortası yardımlarına hak kazanırlar.

(2) Türkiye bakımından bu maddenin birinci fıkrasının hükümleri diplomatlarına ve memurlarına uygulanmayacaktır.

(3) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre yardımlara hak kazanan sigortalı kişiler ve aile bireyleri, diğer Akit Devlette buldukları sırada durumları acil tıbbi tedaviyi gerektirdiği hallerde yetkili kurum hesabına yardımlara hak kazanırlar.

(4) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre sigortalı olarak çalışan kimseler ile yanlarında ikamet eden aile bireyleri, Akit Devlet kurumunca sağlanan hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanmakta iken ikametlerini diğer Akit Devlete nakletmeleri halinde bu yardımlardan yararlanmaya devam ederler. Ancak ilgili, ülkesine dönmeden önce yetkili kurumun iznini almak zorundadır. İzin talebi, ilgilinin sağlık durumunun ülkesine dönmesine uygun olmadığı hakkında rapor verilmesi halinde ret olunur.

(5) 4 üncü fıkrada belirtilen izin elde olmayan sebeplerden dolayı önceden alınmamış ise, yetkili kurumca bu izin sonradan da verilebilir.

(6) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan yararlanacak aile bireyleri sigortalının tabi olduğu Akit Devlet mevzuatına göre; yardımların kapsamı ve ifa şekli ise, yardımlardan yararlanacak kimsenin bulunduğu Akit Devlet mevzuatına göre belirlenir.

Madde 14

Sigortalının Diğer Akit Devlette İkamet Eden Aile Bireylerinin

Sağlık Yardımlarına Hak Kazanmaları

(1) Sigortalı bulunduğu ülke mevzuatına göre sağlık yardımına hak kazanmış olan şahsın diğer Akit Devlette ikamet eden aile bireyleri, ikamet ettikleri Akit Devletin mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanmamış olmaları koşulu ile ikamet ettikleri Akit Devletin mevzuatına göre belirlenmiş olan yardımlardan yararlanırlar. Sağlık yardımı giderleri sigortalının aile bireylerinin sigortalı üzerinden sigortalandıkları yetkili kurum tarafından karşılanır.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasında sözü edilen aile bireyleri, yetkili kurumun bulunduğu Akit Devlete geçici olarak gittiklerinde veya ikametlerini naklettiklerinde bu Akit Devlet mevzuatına göre sağlık yardımlarından yararlanırlar.

(3) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan yararlanacak aile bireyleri sigortalının tabi olduğu Akit Devlet mevzuatına göre; yardımların kapsamı ve ifa şekli ise, yardımlardan yararlanacak kimsenin bulunduğu Akit Devlet mevzuatına göre belirlenir.

Madde 15

Aylık Sahiplerinin ve Aile Bireylerinin Sağlık Yardımları

(1) Her iki Akit Devletin mevzuatına göre ödenmesi gereken aylıklardan yararlanan aylık sahibi ve aile bireyleri, sağlık yardımlarından ikamet ettikleri Akit Devletin mevzuatına göre yararlanır.

(2) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre aylık alan ve diğer Akit Devlette ikamet eden aylık sahibi ve aile bireyleri, aylığa o Akit Devlette uygulanan mevzuata göre hak kazanmış gibi sağlık yardımları yetkili kurumun hesabına olacak şekilde o Akit Devletin mevzuatına tabidirler.

Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan yararlanacak aile bireyleri sigortalının tabi olduğu Akit Devlet mevzuatına göre; yardımların kapsamı ve ifa şekli ise, yardımlardan yararlanacak kimsenin bulunduğu Akit Devlet mevzuatına göre belirlenir.

(3) Bir Akit Devlette ikamet eden, diğer Akit Devlette bulunduğu sırada durumu acil tıbbi yardım yapılmasını gerektiren bir aylık sahibi ve aile bireyleri, bu maddenin 2 nci fıkrasına istinaden, o Akit Devlette uygulanan mevzuata göre ve o Akit Devletin hesabına yardım alma hakkına sahiptir.

(4) Bir Akit Devlet mevzuatına göre aylık alan aylık sahipleri ve aile bireyleri diğer Akit Devlette buldukları sırada durumları acil tıbbi yardım yapılmasını gerektirdiği hallerde ilgili oldukları kurumun hesabına sağlık yardımı alırlar.

Madde 16

Ortopedik Cihazlar, Protezler ve Büyük Masraf Gerektiren

Diğer Sağlık Yardımları

Ortopedik cihazlar, protezler ve büyük masraf gerektiren diğer sağlık yardımları, acil haller dışında, yetkili kurumun iznine bağlıdır. Bu tür yardımların listesine, İdari Anlaşmanın ekinde yer verilecektir.

Madde 17

Nakdi Yardımlar

(1) Nakdi yardımlar yetkili kurumun kendi uyguladığı mevzuata göre ödenir.

(2) Bir Akit Devletin mevzuatına göre nakdi yardımların tutarı, aile bireylerinin sayısına bağlı ise, yetkili kurum, diğer Akit Devlette oturan aile bireylerini de dikkate alır.

Madde 18

Gider İadesi

Yetkili kurum, diğer Akit Devletin yetkili kurumuna 13 üncü, 14 üncü, 15 inci, 16 ncı ve 24 üncü maddelere istinaden sağlanan yardımlar için, İdari Anlaşma ile belirlenecek usul ve esaslara göre sağlık yardımları masraflarını geri öder.

2. KISIM

YAŞLILIK, MALULLÜK VE ÖLÜM

Madde 19

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı bir sigortalılık süresinin tamamlanmış olması koşuluna bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, gerekiyorsa, diğer Akit Devletin mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak kaydı ile kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirir.

(2) İlgilinin, bu maddenin birinci fıkrasının uygulanması sonucu yardıma hak kazanamadığı durumlarda, yetkili kurumlar sigortalılık sürelerinin birleştirilmesini öngören sosyal güvenlik anlaşması imzalamış buldukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de, aynı zamana rastlamamak koşulu ile birleştirirler.

(3) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı, bir özel rejim kapsamında, bir meslekte veya belirli bir meslekte ya da belirli bir sürenin tamamlanmasına bağlı ise, sadece ilgili rejim kapsamında geçen süreler veya böyle bir rejimin olmaması durumunda aynı meslekte veya aynı işte tamamlanmış süreler, eğer uygunsa diğer Akit Devlet mevzuatı kapsamında bir yardım hakkının belirlenmesinde dikkate alınır.

(4) Türk mevzuatına göre prim veya kesenek ödenmiş sürelerden bir ay 30 gün, bir yıl ise 360 gün olarak kabul edilir.

Madde 20

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süresi

(1) Bir Akit Devletin mevzuatına göre tamamlanan sigortalılık sürelerinin toplamı 12 aydan az ise, bu mevzuata göre sadece bu sigortalılık süresine bağlı yardım hakkı olması durumu hariç, yardım sağlanmaz.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasına istinaden bir Akit Devletin yetkili kurumu, yardım hakkının kazanılması, korunması, yeniden kazanılması ve gerçek tutarının belirlenmesi için sözü edilen süreleri kendi mevzuatına tabi geçmiş süreler olarak kabul eder.

Madde 21

Nakdi Yardımların Hesaplanması

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı bu Anlaşmanın 19 uncu madde hükmü uygulanmaksızın kazanılıyorsa, bu Akit Devletin yetkili kurumu, ödenmesi gereken yardım miktarını yalnız kendi mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini dikkate alarak belirler.

(2) İlgili kimse Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre yardımlara ancak bu Anlaşmanın 19 uncu madde hükümlerinin uygulanması suretiyle hak kazanıyor ise, bu devletin yetkili kurumu yardımları aşağıda belirtildiği şekilde hesaplar;

1. Yetkili kurum, her iki Akit Devletin mevzuatlarına göre geçen bütün sigortalılık sürelerini yalnız kendisinin uyguladığı mevzuata göre geçmiş gibi değerlendirerek nazari miktarı hesaplar.

2. Yukarıda bahsedildiği şekilde hesaplanan miktar üzerinden, yardımın gerçek miktarını, yardımın hesabında dikkate alınan sürelerden sadece kendi mevzuatına göre tamamlanan aylığa esas sürelerin toplam aylığa esas sürelere oranı olarak belirler.

(3) Bir Akit Devletin mevzuatına istinaden yapılan yardımlar, o devletin mevzuatına göre kazançlar, ödenen primler veya sigorta matrahı esas alınarak hesaplanıyor ise, yetkili kurum sadece kendi mevzuatına göre kazançları, ödenen primleri veya sigorta matrahını dikkate alır.

Madde 22

Yardımların Azaltılması, Durdurulması ve Kesilmesi

(1) Bu Anlaşmanın uygulandığı kişilerin her iki Akit Devlet yetkili kurumlarından eşzamanlı yardımlar almaları halinde, bunlara her iki Akit Devletin yardımın azaltılması, durdurulması veya iptaline ilişkin mevzuat hükümleri uygulanmaz.

(2) Türkiye bakımından bağlanan aylıklar, diğer Akit Devlette çalışma halinde mevzuata uygun olarak kesilir.

3. KISIM

ÖLÜM YARDIMI

Madde 23

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi ve Ölüm Yardımlarının Ödenmesi

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre ölüm yardımlarından yararlanmak için bir sigortalılık süresinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, yetkili kurum, bu yardımların hesaplanmasında, diğer Akit Devlette geçen süreleri, aynı zamana rastlamamak kaydı ile kendi ülkesinde geçmiş gibi dikkate alır.

(2) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre sigortalı bulunan bir kimse, diğer Akit Devlette öldüğü takdirde, sigortalı olduğu Akit Devlette ölmüş gibi kabul edilir ve hak sahipleri ölüm yardımına hak kazanır.

(3) Her iki Akit Devletin mevzuatına göre ölüm yardımından yararlanma hakkı bulunuyorsa, sadece ölen kişinin daimi ikamet ettiği Akit Devletin mevzuatı uygulanır.

4. KISIM

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Madde 24

Tıbbi Yardımlar

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre iş kazası veya meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı bulunan ve diğer Akit Devlette ikamet eden veya bulunan kimse, ikamet ettiği veya bulunduğu devletin mevzuatına göre yetkili kurum hesabına sağlık yardımlarından yararlanır.

(2) Protez, ortopedik cihazlar ve büyük masraf gerektiren diğer sağlık yardımları için, bu Anlaşmanın 16 ncı maddesinin hükümleri uygulanır.

(3) Bu maddenin birinci fıkrasına istinaden meydana gelen masrafların iadesi için bu Anlaşmanın 18 inci maddesinin hükümleri gerekli uyarlamalar yapılarak uygulanır.

Madde 25

Meslek Hastalıkları

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın ilk kez bu ülkenin kendi topraklarında meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul, bu hastalığın ilk kez diğer Akit Devlette meydana gelmiş olması halinde de yerine getirilmiş sayılır.

(2) Bir Akit Devletin mevzuatına göre meslek hastalığı halinde yardıma hak kazanılması, mesleğin bu tür bir hastalığa yol açabileceği kadar süre yapılması koşuluna bağlı ise, Akit Devletin yetkili kurumu, gerekli hallerde diğer Akit Devletin mevzuatına göre bu meslekte geçen süreyi de dikkate alır.

Madde 26

Nakdi Yardımlar

(1) Her iki Akit Devletin mevzuatına göre iş kazası veya meslek hastalığı halinde nakdi yardım hakkı doğuyorsa, yardım, sadece iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesine sebep olan faaliyetin en son gerçekleştiği Akit Devletin mevzuatına tabi olarak yapılır.

(2) Akit Devletlerden birinin mevzuatına uygun olarak meslek hastalığı yardımı yapılmış sigortalı şahıs, diğer Akit Devlette ikamet ettiği sürede bu hastalığı ağırlaşırsa ve ikinci Akit Devletin mevzuatına göre anılan hastalığa neden olacak veya hastalığı ağırlaştıracak bir faaliyet icra etmemişse, birinci Akit Devletin yetkili kurumu, uyguladığı mevzuat hükümlerine göre ağırlaşmayı nazara alarak yardım giderlerini üstlenmek zorundadır. Sigortalı şahıs böyle bir faaliyeti ikinci Akit Devletin mevzuatına göre icra etmişse, birinci Akit Devletin yetkili kurumu, yardım giderlerini, ağırlaşmayı nazara almaksızın uyguladığı mevzuata göre üstlenmek zorundadır; ikinci Akit Devletin yetkili kurumu ise kendi

mevzuatına göre ilgilinin ağırlaşmadan sonraki durumuna göre hesaplanacak yardım miktarı ile ağırlaşmadan önce ödenmesi gereken yardım miktarı arasındaki farkı öder.

5. KISIM

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 27

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı sigortalılık sürelerinin tamamlanması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu devletin yetkili kurumu, diğer Akit Devletin mevzuatına tabi olarak geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile değerlendirir.

(2) Yardımların miktarı, süresi ve ödeme şekli yetkili kurumun uyguladığı mevzuata göre belirlenir.

6. KISIM

AİLE YARDIMI - ÇOCUK YARDIMI

Madde 28

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre aile yardımı - çocuk yardımına hak kazanmak için sigortalılık süresinin tamamlanması gerekiyorsa, yetkili kurum, diğer Akit Devletin mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini aynı zamana rastlamamak koşulu ile sanki bu süreler kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

(2) Diğer Akit Devlette ikamet eden çocuklar için aile yardımı - çocuk yardımı hakkı, kişinin sigortalı olduğu Akit Devletin mevzuatına göre çocuklar bu Akit Devlette oturuyorlarmış gibi belirlenir.

(3) Her iki Akit Devletin mevzuatına göre aile yardımlarından - çocuk yardımlarından yararlanma hakkı bulunuyorsa, yardım çocuğun oturduğu Akit Devletin mevzuatına göre 6denir.

IV. B6L6M

6EŐİTLİ H6K6MLER

Madde 29

İdari 6nlemler ve İŐbirliđi Usulleri

(1) Akit Devletlerin yetkili makamları bu Anlaşmanın uygulanması i6in gerekli idari d6zenlemeleri yaparlar.

(2) Akit Devletlerin yetkili makamları bu Anlaşmanın uygulanmasında alınan 6nlemler konusunda birbirlerine m6mk6n olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler ve bu Anlaşmanın uygulanmasını etkilediği 6l66de ulusal mevzuatlarında yapılan deđiŐiklikleri bildirirler.

(3) Akit Devletlerin yetkili makamları bu Anlaşmanın uygulanmasını kolaylaŐtırmak 6zere irtibat kurumları belirlerler.

(4) Bu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin her sorun i6in Akit Devletlerin yetkili makamları ve kurumları sanki bu sorunlar kendi ulusal yasalarını etkiliyormuŐ gibi birbirlerine yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaŐma 6cretsiz yapılır.

(5) Sadece bir Akit Devletin mevzuatının uygulanması 6er6evesinde diğer Akit Devlette ikamet eden veya bulunan kişiler i6in yapılan tıbbi muayene, ikamet edilen veya bulunulan devletin kurumu tarafından, yetkili kurumun talebi 6zerine ve bu kurumun hesabına yapılır. Her iki Akit Devletin mevzuatının uygulanmasıyla ilgili tıbbi muayeneler ikamet edilen veya bulunulan yerdeki kurumca ve bu kurumun hesabına yapılır.

Madde 30

Kişisel Bilgilerin Korunması

Bu Anlaşma uyarınca bir Akit Devlete, diğer Akit Devlet tarafından hakkında bildirimde bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, bu Anlaşmanın uygulanmasında gizlilik değeri taşır ve ancak bu Anlaşmanın ve onun tatbik edildiği mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir. Diğer Akit Devlet kendisine iletilen bilgileri açıklamaz.

Madde 31

Resmi Dillerin Kullanılması

(1) Bu Anlaşmanın uygulanmasında Akit Devletlerin yetkili makamları ve kurumları, kendi resmi dilleri ile haberleşirler.

(2) Bir talep veya belge diğer Akit Devletin resmi dili ile yazılmış olduğu gerekçesiyle reddedilemez.

Madde 32

Giderlerden ve Tasdikten Bağışıklık

(1) Akit Devletlerden birinin mevzuatının uygulanması amacıyla ekli yazılı dosya ve belgeler için uygulanan resim ve harç muafiyeti ya da indirimi, diğer Akit Devletin mevzuatının ya da bu Anlaşmanın uygulanması için sunulan bildirim veya diğer belgelere de uygulanır.

(2) Bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla ibraz edilen herhangi bir kimlik beyanının, belgenin ve bildirim onaylanmasına gerek yoktur.

Madde 33

Yazılı Taleplerin Verilmesi

(1) Bu Anlaşmanın uygulanması çerçevesinde veya Akit Devletlerden birinin mevzuatı uyarınca Akit Devletlerden birinin yetkili makamına, kurumuna veya diğer yetkili bir kuruluşuna yapılan başvurular, verilen beyannameler veya itirazlar diğer Akit Devletin yetkili makamına, kurumuna veya diğer yetkili bir kuruluşuna verilmiş sayılır.

(2) Bu Anlaşmanın uygulanması çerçevesinde Akit Devletlerden birinin mevzuatı uyarınca verilen bir yardım talebi, diğer Akit Devletin mevzuatına göre verilmiş yardım talebi sayılır.

(3) Akit Devletlerden birinin mevzuatına göre bu Akit Devletin yetkili makamına, kurumuna veya diğer yetkili bir kuruluşuna yapılması gereken başvurular, verilmesi gereken beyannameler veya itirazlar, aynı süre içerisinde diğer Akit Devletin yetkili makam, kurum veya diğer yetkili bir kuruluşuna verilebilir.

(4) Bu maddenin 1 ilâ 3 üncü fıkralarında belirtilen durumlarda yukarıda belirtilen kurumlar, başvuruları, beyannameleri veya itirazları diğer Akit Devletin yetkili kurumuna doğrudan veya irtibat mercileri aracılığıyla gecikmeksizin iletirler.

Madde 34

Zararın Tazmini

(1) Bir kimse, Akit Devletlerden birinin mevzuatı uyarınca, diğer Akit Devlette meydana gelen bir zarar ziyandan dolayı yardım görmekte ise ve o Akit Devletin mevzuatı uyarınca üçüncü kişilere karşı tazmin hakkı var ise, o zaman bu tazmin hakkı, birinci Akit Devletin mevzuatına göre onun kurumuna geçer.

(2) Aynı zarar ziyan durumundan doğan tazmin hakkı, aynı tür yardımlarla ilgili ise ve bu hak bu maddenin birinci fıkraya hükmüne uygun olarak her iki Akit Devletin kurumları için de doğuyor ise, üçüncü kişi, tazminatı birinci veya ikinci Akit Devletin kurumuna ödeyebilir. Kurumlar, alınan tazminatı, ödedikleri yardımların oranına göre aralarında paylaşırlar.

Madde 35

Haksız Ödenen Meblağların Geri Alınması

(1) Akit Devletlerden birinin yetkili kurumu, yararlanıcıya bu Anlaşma hükümleri çerçevesinde hak ettiği bir meblağı aşan miktarda ödeme yapmışsa, yararlanıcıya müteakib yardımını ödemekle yükümlü olan diğer Akit Devletin yetkili kurumundan haksız olarak ödenen miktarı, bu kimseye ödeyeceği meblağlardan mahsup etmesini talep edebilir. Söz konusu yetkili kurum, bu şekilde mahsup ettiği meblağı diğer Akit Devletin kurumuna transfer eder.

(2) Haksız ödenmiş meblağın bu şekilde geri ödenmesinin mümkün olmadığı durumda, aşağıdaki usul uygulanır:

1. Akit Devletlerden birinin kurumu bir kimseye hak ettiğiinden fazla bir meblağ ödemişse, bu kurum, uyguladığı mevzuatta öngörülen şartlar ve sınırlar dahilinde, yararlanıcıya yardım sağlamakla yükümlü diğer Akit Devlet kurumundan fazla ödenen meblağı, bu kimseye ödeyeceği meblağlardan mahsup etmesini talep edebilir. Diğer Akit Devlet yetkili kurumu, bu haksız ödeme sanki kendisi tarafından yapılmış gibi kesintiyi mevzuatında öngörülen şartlar ve sınırlar dahilinde yapar ve mahsup ettiği meblağı diğer Akit Devlet kurumuna transfer eder.

2. Akit Devletlerden birinin yetkili kurumu, yararlanıcıya kendi mevzuatı uyarınca avans ödemişse, diğer Akit Devletin yetkili kurumundan, yararlanıcıya aynı süre için mevzuatına göre ödeyeceği meblağlardan, avans tutarını mahsup etmesini talep edebilir. Diğer Akit Devletin yetkili kurumu kesintiyi yapar ve söz konusu meblağı talepte bulunan Akit Devlet yetkili kurumuna transfer eder.

Madde 36

Ödemelerde Kullanılacak Para Birimi

(1) Bu Anlaşma uyarınca sağlanacak yardımlara ilişkin ödemeler, yetkili kurumun ödemeyi yaptığı Akit Devletin para birimi ile yapılır. Bu şekilde yapılan ödeme, yetkili kurumu ödeme yükümlülüğünden tümüyle kurtarır.

(2) Bu Anlaşma uyarınca Akit Devletlerden birinin yetkili kurumu diğer Akit Devletin kurumunca sağlanan yardımlara ilişkin gider iadesine yönelik meblağları ödemekle yükümlü ise, borç ikinci devletin para birimi ile ifade olunur. Birinci Akit Devletin kurumu kendi para birimiyle ödeme yaparak yükümlülüğünden kurtulur.

Madde 37

Anlaşmazlıkların Çözülmesi

(1) Akit Devletlerin yetkili makamları bu Anlaşmanın yorumlanmasında ve uygulanmasında ortaya çıkan her türlü anlaşmazlıkları görüşmeler yoluyla ortaklaşa çözümleneceklerdir.

(2) Eğer bir anlaşmazlık, bu maddenin birinci fıkrasında belirtildiği biçimde ve 6 ay içerisinde çözümlenemezse, Anlaşmanın temel prensipleri ve ruhuna uygun olarak çözümlenebilecek Akit Taraflarca oluşturulacak bir Ortak Komisyona götürülür. Akit Devletler bu Ortak Komisyonun oluşumu ve çalışma usulüne ilişkin kurallar ile üyelerini birlikte kararlaştıracaklardır.

V. BÖLÜM

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 38

Geçici Hükümler

(1) Bu Anlaşma, yürürlüğe girmesinden önceki dönem için hiçbir yardım hakkı doğurmaz.

(2) Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce bir Akit Devletin mevzuatına göre geçen bir sigortalılık süresi, bu Anlaşma hükümlerine göre doğan hakların belirlenmesinde değerlendirilir.

(3) Bu maddenin birinci fıkrada hükmü saklı kalmak kaydıyla, bir sigorta olayı bu Anlaşma yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelmiş olsa dahi, bu Anlaşmaya göre, bu olay nedeniyle bir hak doğar.

(4) Yalnız bu Anlaşma uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir yardım, ilgilinin bu Anlaşma hükümlerine uygun olarak talepte bulunması halinde, önceden tasfiye edilen haklar, bir toptan ödemeye yer verilmemiş olması kaydıyla, bu Anlaşmanın yürürlük tarihinden geçerli olarak ödenecektir.

(5) Bu maddenin 4 üncü fıkrasında sözü edilen talep bu Anlaşmanın yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu Anlaşmaya göre doğan haklar, Akit Devletlerin mevzuatlarındaki hakkın düşmesine

veya zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümleri ilgili hakkında uygulanmaksızın, o tarihten itibaren kazanılır. İki yıl geçtikten sonra yapılan taleplerde ise talep tarihi esas alınır.

Madde 39

Onay ve Yürürlük

Bu Anlaşma onaylanacak ve onay işlemini son olarak tamamlayan Akit Tarafın diplomatik kanaldan iletceği bildirimının alındığı ayı izleyen üçüncü ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 40

Anlaşmanın Süresi ve Feshi

Bu Anlaşma süresiz olarak yürürlükte kalacaktır. Akit Devletlerden biri, diğer Akit Devlete en az altı ay önceden diplomatik yoldan yazılı bildirimde bulunmak suretiyle Anlaşmayı o yılın son günü itibarıyla feshedebilir.

Madde 41

Kazanılmış Hakların Korunması

(1) Bu Anlaşmanın feshi halinde, Anlaşma uyarınca kazanılmış olan haklar saklıdır.

(2) Bu Anlaşmanın feshi halinde henüz karara bağlanmamış yardım hakları ile ilgili tüm işlemler, bu Anlaşma hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Yukarıda yer alan hükümleri tasdiklen yetkili temsilciler işbu Anlaşmayı imzalamış ve mühürlemişlerdir.

Bu Anlaşma, ... tarihinde .....’da, her üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere Karadağca, Türkçe, ve İngilizce dillerinde ikişer orijinal nüsha olarak düzenlenmiş ve imzalanmıştır. Yorum farklılıklarında İngilizce metin esas alınacaktır.

KARADAĞ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ADINA

ADINA

dr Suad NUMANOVIĆ

Faruk ÇELİK

Çalışma ve Sosyal Refah

Çalışma ve Sosyal Güvenlik

Bakanı

Bakanı

AGREEMENT

BETWEEN

MONTENEGRO AND THE REPUBLIC OF TURKEY

ON SOCIAL SECURITY

Montenegro and the Republic of Turkey (hereinafter referred to as Contracting States), wishing to regulate their relations in the area of social security, have agreed as follows:

PART I
GENERAL PROVISIONS

Article 1

Definitions of terms

- (1) The terms used in the present Agreement shall have the following meaning:
1. "Territory":
in relation to Montenegro, Montenegro
in relation to Turkey, the Republic of Turkey;
  2. "Legislation": the laws, by-laws and regulations which relate to the social security field specified in paragraph 1 of Article 2 of this Agreement;
  3. "Competent Authority":
in relation to the Montenegro: Competent ministries
in relation to the Republic of Turkey, Ministry of Labour and Social Security,
  4. "Competent Institution": the insurance institution responsible for implementing the legislation mentioned in Article 2 of this Agreement and providing the benefits;
  5. "Institution": the institution and/or body in charge of applying the legislation mentioned in paragraph 1 of Article 2 of this Agreement;
  6. "Insured Person": the person who is or has been subjected to the legislation mentioned in Article 2 of this Agreement;

7. "Period of Insurance": the period over which insurance contributions have been paid or are deemed to have been paid under the legislation specified in Article 2 of this Agreement;
  8. "Benefit": all benefits or pensions including all components thereof provided out of public funds as well as increases, revaluation allowances or supplementary allowances, unless otherwise specified in this Agreement.
  9. "Residence": permanent residence;
  10. "Stay": temporary residence;
  11. "Member of family": the persons defined or recognised as member of family by the legislation applied by the competent institution;
  12. "Beneficiary": the persons defined or recognised as such by the legislations of the Contracting States.
  13. "Survivor": the persons defined or recognised as survivor by the legislations of the Contracting States.
- (2) Any term not defined in this Agreement has the meaning assigned to it in the legislations of the Contracting States.

Article 2

Material scope

- (1) This Agreement shall apply to the following legislation:

In relation to Montenegro:

1. Health insurance, health protection and maternity
2. Pension and invalidity insurance (old age, invalidity, death)
3. Accidents at work and diseases
4. Unemployment benefits
5. Children allowances

In relation to the Republic of Turkey:

1. Insurance for invalidity, old age, death, accidents at work and diseases, unemployment, diseases covered by the general health insurance system and maternity in terms of workers employed on the basis of service contracts by one or more employer,
  2. Insurance for invalidity, old age, death, accidents at work and diseases, diseases covered by the general health insurance system and maternity in terms of independent workers who are self-employed without service contracts,
  3. Insurance for invalidity, old age, death, diseases covered by the general health insurance system and maternity, in terms of public servants,
  4. Insurance for invalidity, old age, death, accidents at work and diseases, unemployment, diseases covered by the general health insurance system and maternity in terms of workers who work dependently for the funds mentioned in the 20th provisional clause of 506th enactment of the Social Insurances Code.
- (2) This Agreement shall also apply to any legislation which amends, revises or replaces or supplements the legislation specified in paragraph 1 of this Article.

- (3) Application of this Agreement to the legislation concerning a new social security scheme or a new social insurance branch shall be realized through conclusion of a new Agreement between the States for this purpose.

Article 3

Personal scope

Provisions of this Agreement shall apply to persons who had been subject to the legislation of either or both Contracting States or are subject to the legislation of either Contracting States as well as to family members of such persons and to survivors.

Article 4

Equality of treatment

Unless otherwise is provided in this Agreement, the persons who are resident in the territory of either Contracting State and to whom the provisions of this Agreement are applied, shall enjoy the rights provided by the legislation of the Contracting States under the same conditions as the nationals of that country.

Article 5

Export of benefits

(1) Unless otherwise is provided in this Agreement, benefits entitled under the legislation of the Contracting State which is responsible for payment shall be paid at the same rate to persons within the scope of Article 3 of this Agreement even when they are resident in the territory of the other Party. In cases they are resident in the territory of a third country, benefits shall be paid in accordance with the legislation of that Contracting State which is responsible for payment.

(2) Provisions of paragraph 1 of this Article shall not be applied;

in respect to Montenegro, benefits paid in addition to the lowest pension;

in respect to Turkey, any increases made in addition to pensions and allowances covered from the general budget.

PART II

PROVISIONS ON APPLICABLE LEGISLATION

Article 6

General provisions

Unless otherwise is provided in this Agreement:

(1) Persons who are in paid employment in the territory of either Contracting State or self-employed persons who perform their occupation in the territory of either Contracting State shall, with respect to that employment, be subject to the legislation of the Contracting State where they work even if they reside in the territory of the other Contracting State or if their employer or the registered office of their employer is located in the territory of the other Contracting State.

(2) Civil servants and similar personnel of either Contracting State shall be subject to the legislation of the Contracting State the administration of which employs them.

(3) A person who is employed by a branch or permanent representation of an undertaking in the territory of a Contracting State other than that in which it has its registered office shall be subject to the legislation of the Contracting State in whose territory such branch or permanent representation is situated.

Article 7

Temporary posting

Where a person who is employed in the territory of either Contracting State is posted temporarily by the employer to perform certain work in the territory of the other Contracting State, such person shall be subject to the legislation of the first Contracting State for a period not exceeding 24 months provided that such person maintains the paid employee status of the same employer, or where a self-employed person who performs an occupation in the territory of either Contracting State moves to the territory of the other Contracting State to carry out such occupation temporarily there, the person shall be subject to the legislation of the first Contracting State for a period not exceeding 24 months. In both cases, this period may be extended for up to 60 months upon prior approval of the competent authorities of both Contracting States.

Article 8

Personnel of international transport enterprises

A person who is a member of the travelling or flying personnel of an undertaking which, for hire or on its own account, operates international transport services for passengers or goods by road, rail, air or sea way and has its registered office in the territory of the other Contracting State shall be subject to the legislation of that Contracting State.

Article 9

Crew members and workers on vessels

(1) A person who is employed on board a vessel flying the flag of either Contracting State shall be subject to the legislation of that Contracting State.

(2) Where a person, who is employed in a port or the territorial waters of a Contracting State but who is not a member of the crew on a vessel, is engaged in loading, unloading and repairing a vessel flying the flag of other Contracting State or supervises such activities, he shall be subject to the legislation of the Contracting State of the port or territorial waters.

(3) A person who is engaged on board a vessel flying the flag of a Contracting State and who is paid for this engagement by an undertaking or by a person that has its registered office or place of residence in the territory of other Contracting State shall be subject to the legislation of the latter State if he resides in that State's territory; the undertaking or person paying the remuneration shall be considered as employer for the purpose of the application of the said legislation.

Article 10

Diplomatic missions and consular posts

(1) Diplomats and other persons employed in diplomatic missions or consular posts of either Contracting State shall be subject to the legislation of the sending State.

(2) The service personnel referred to in paragraph 1 of this Article shall be subject to the legislation of the receiving Contracting State if they are employed locally. However, they may opt for the application of the legislation of the employing State within three months following the date of their engagement provided that they are nationals of the employing State.

(3) Legislation of the Receiving State shall apply in the case of persons who are outside the scope of paragraphs 1 and 2 of this Article.

Article 11

Exemptions

The competent authorities of the Contracting States may agree on exemptions to Articles 7 to 10 of this Agreement, regarding the legislation applicable to a person or category of persons.

PART III

SPECIAL PROVISIONS

SECTION 1

SICKNESS AND MATERNITY

Article 12

Aggregation of periods of insurance

(1) Where the legislation of either Contracting State makes entitlement to benefits conditional upon the completion of periods of insurance, the Competent Institution of that State shall take into account periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not coincide, as if they were periods of insurance completed under the legislation of the first Contracting State.

(2) With respect to sickness and maternity daily cash allowances, the aggregation of periods mentioned in paragraph 1 of this Article shall be effected only if the person concerned is insured in the territory of the Contracting State under whose legislation the application has been filed.

Article 13

Receiving health benefits while working or staying in the territory of the other Contracting State

(1) The person referred to in Articles 7 and 10 of this Agreement, and members of family, shall be entitled to sickness and maternity benefit when their conditions require medical treatment, in accordance with the legislation of the Institution in the territory of other Contracting State at the expense of the Competent Institution.

(2) In respect of the Republic of Turkey, the provisions of paragraph 1 of this Article will not be applicable to its diplomats and civil servants.

(3) The insured persons and members of their family who are entitled to benefits pursuant to the legislation of one Contracting State, shall be entitled to benefits during their stay in the territory of other Contracting State when their conditions require urgent medical treatment, at the expense of the Competent Institution.

(4) If the person who is insured under the legislation of one Contracting State and members of his family who reside with them transfer their residence to the other Contracting State while receiving sickness or maternity insurance benefits provided by the Competent Institution of the first Contracting State, they shall continue to receive these benefits, provided that, the beneficiary should obtain the authorisation of the Competent Institution before moving to the other Contracting State. The demand for the authorisation shall be refused on account of a medical report to the effect

that the health condition of the person concerned does not permit travelling to the other Contracting State.

(5) The authorisation referred to in paragraph 4 of this Article might be granted subsequently by the Competent Institution if it has not previously been obtained for reasons beyond control.

(6) The acquisition of the right to benefits, the duration of the benefits and members of family eligible for benefits shall be determined in pursuance of the legislation of the Contracting State in whose territory the person is insured, whereas the mode and scope of provision shall be determined in accordance with the legislation of the Contracting State in whose territory the recipient stays.

Article 14

Entitlement to health benefits for family members of the insured person, with residency in other Contracting State

(1) The members of the family of a person who is entitled to health benefits under the legislation of a Contracting State under which he is insured, who reside in the territory of the other Contracting State, shall receive benefits as specified by the legislation of the Contracting State in whose territory they reside, under condition that they are not insured on the basis of their own insurance. The expenses of the provided health benefits shall be covered by the Competent Institution in which the family members of the insured person are insured on the basis of his affiliation to that Competent Institution.

(2) When the members of the family referred to in paragraph 1 of this Article go temporarily or transfer their residence to the territory of the State of Competent Institution, they shall receive health benefits in accordance with the legislation of that Contracting State.

(3) The acquisition of the right to benefits, the duration of the benefits and members of family eligible for benefits shall be determined in pursuance of the legislation of the Contracting State in whose territory the person is insured, whereas the mode and scope of provision shall be determined in accordance with the legislation of the Contracting State in whose territory the recipient stays.

Article 15

Health benefits for the pensioners and members of their families

(1) Pensioners receiving pensions under the legislation of both Contracting States and the members of their families shall receive health benefits under the legislation of the Contracting States in whose territory they are resident.

(2) Pensioners receiving a pension under the legislation of one Contracting State who has residence in the territory of the other Contracting State and members of their families shall be subject to the legislation of that Contracting State, as if the entitlement to pension benefit were acquired pursuant to its applicable legislation, at the expense of the Competent Institution.

The acquisition of the right to benefits, the duration of the benefits and members of family eligible for benefits shall be determined in pursuance of the legislation of the Contracting State in whose territory the person is insured, whereas the mode and scope of provision shall be determined in accordance with the legislation of the place of residence.

(3) In pursuance of paragraph 2 of this Article, when the conditions of the pensioner and members of his family who are resident in the territory of one Contracting State require urgent medical treatment during their stay in the territory of the other Contracting State, they shall be entitled to receive benefits in accordance with the legislation of the second Contracting State and at the expense of that Contracting State.

(4) When pensioners receiving pension under the legislation of a Contracting State and members of their families stay temporarily in the territory of the other Contracting State, they shall receive health benefits if their condition require urgent medical treatment at the expense of the Institution in which they are insured.

Article 16

Orthopaedic appliances, prostheses and other health benefits requiring high costs

Orthopaedic appliances, prostheses and other health benefits requiring high costs shall be provided, except for the cases of emergency, upon the authorisation of the Competent Institution. The list of such benefits shall be attached to the Administrative Agreement.

Article 17

Cash benefits

(1) Cash benefits shall be paid by the Competent Institution in accordance with the legislation it applies.

(2) If the amount of cash benefits under the legislation of either Contracting State is dependent on the number of members of the family, the Competent Institution shall also take into account the members of the family resident in the territory of the other Contracting State.

Article 18

Reimbursement of cost

The Competent Institution shall reimburse the costs of health benefits to Competent Institution of other Contracting State for benefits provided pursuant to Articles 13, 14, 15, 16, and 24 of this Agreement, according to the procedure established by the Administrative Agreement.

SECTION 2

OLD-AGE, INVALIDITY AND DEATH

Article 19

Aggregation of periods of insurance

(1) Where the legislation of either Contracting State makes entitlement to benefits conditional upon the completion of periods of insurance, the Institution which applies that legislation shall, where necessary, take into account periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not overlap, as if they were periods of insurance completed under the legislation of the first Contracting State.

(2) Where a person does not qualify for a benefit in pursuance of the provisions of paragraph 1 of this Article, the Competent Institutions shall also aggregate the insurance periods completed under the legislation of a Third State with which they concluded an Agreement on Social Security, in so far as these periods do not overlap.

(3) Where the right to receive benefits under the legislation of either Contracting State is conditional upon the completion of a certain period in an occupation covered by a special scheme or in a specified occupation or employment, only periods completed under the scheme concerned or, in the absence of such a scheme, in the same occupation or employment, as appropriate, shall be taken into account for determining entitlement to such benefits under the legislation of the other Contracting State.

(4) One month of the periods in which premium or contribution is paid under Turkish legislation shall be considered as equivalent to 30 days, and one year equivalent to 360 days.

Article 20

Period of insurance less than one year

(1) If the total period of insurance completed under the legislation of one Contracting State is shorter than 12 months, the benefit shall not be granted, except when, according to those legislation, there exists a right to benefit based exclusively on that period of insurance.

(2) In pursuance of paragraph 1 of this Article the Competent Institution of the either Contracting Party shall take into account these periods for the entitlement to, maintenance of and re-entitlement to benefits as well as the determination of the actual amount as if those periods had been completed under the legislation it applies.

Article 21

Calculation of cash benefits

(1) If entitlement to benefits under the legislation of either Contracting State is to be acquired without regard to the provisions of Article 19 of this Agreement, the Competent Institution of that Contracting State shall calculate the benefits to be awarded solely on the basis of the periods completed under the legislation it applies.

(2) If the person concerned acquires the right to benefits under the legislation of either Contracting State only through application of Article 19 of this Agreement, the Competent Institution of this Contracting State shall calculate the benefits as follows:

1. the Competent Institution shall calculate the theoretical amount taking into account all the insurance periods completed under the legislation of both Contracting States as if they had been completed solely under the legislation which that Institution applies;

2. on the basis of the amount calculated as referred to above, the actual amount of benefit shall be computed as a proportion between insurance periods completed exclusively according to its legislation and total insurance periods taken into account for calculating the benefit.

(3) Where benefits under the legislation of a Contracting State are calculated on the basis of earnings, insurance basis or contributions paid under the legislation of that State, the Competent Institution shall take into account the earnings, insurance basis or contributions paid exclusively under the legislation it applies.

Article 22

Reduction, Suspension and Cancellation of Benefits

(1) Persons to whom this Agreement is applicable shall not be subject to legislation of the two Contracting States concerning reduction, suspension or cancellation of benefit in case of the simultaneous receipt of the benefits from the Competent Institutions of both Contracting States.

(2) Pensions assigned in Turkey shall be terminated in accordance with the regulations in case of working in the other Contracting State.

SECTION 3

DEATH GRANT

Article 23

Aggregation of periods of insurance and award of death grants

(1) Where entitlement to death grants under the legislation of either Contracting State is conditional upon the completion of a period of insurance, the Competent Institution of that Contracting State shall take into account, if necessary, periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not overlap, as if they were periods of insurance completed under the legislation of the first State.

(2) Where a person who is insured under the legislation of one Contracting State dies in the territory of the other Contracting State, it shall be assumed that he has died in the territory of the Contracting State where he is insured and qualifies for a death grant.

(3) If entitlement to benefit in case of death exists pursuant to legislation of both Contracting State, only the legislation of that Contracting State in the territory of which the deceased had place of residence shall apply.

SECTION 4

ACCIDENTS AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASES

Article 24

Medical benefits

(1) Any person who has the right to receive the accident at work or occupational disease benefits under the legislation of a Contracting State and who resides or stays in the territory of the other Contracting State shall receive health benefits under the legislation of the State in whose territory he resides or stays, and at the expense of Competent Institution.

(2) Provisions of Article 16 of this Agreement shall apply with respect to the prostheses, orthopaedic appliances and other health benefits requiring high costs.

(3) For the reimbursement of the cost of benefits provided under paragraph 1 of this Article, the provisions of Article 18 shall apply *mutatis mutandis*.

Article 25

Occupational diseases

(1) Where under the legislation of one Contracting State the eligibility to receive benefits for occupational diseases is conditional upon the disease in question being first contracted in its territory, that condition shall be deemed to have been satisfied even when the disease was first contracted in the territory of the other Contracting State.

(2) If granting of the benefit in the case of the occupational disease, according to legislation of one Contracting State, is conditional upon the fact that the occupation which may have induced such disease lasted for specific time, the Competent Institution of that Contracting State shall also take into account, if necessary, the periods spent in such occupation in accordance with the legislation of other Contracting State.

Article 26

Cash benefits

(1) If the cash benefit in the case of occupational disease exists pursuant to legislation of both Contracting States, the benefit shall be granted only pursuant to legislation of the Contracting State in the territory of last performance of the activity conducive to occurrence of the occupational disease concerned.

(2) Where an insured person has been receiving benefits for occupational disease under the legislation of either Contracting State, and in the event of an aggravation of his condition during his residence in the territory of the other Contracting State, the Competent Institution of the first Contracting State shall bear the cost of benefit, taking the aggravation into account, in accordance with the provisions of the legislation which that Institution applies, in so far as the person has not engaged, under the legislation of the second Contracting State, in an occupation liable to cause or aggravate the disease in question. If the insured person has engaged in such an activity under the legislation of the second Contracting State, the Competent Institution of the first Contracting State shall bear the cost of benefit, leaving the aggravation out of account, in accordance with the

provisions of the legislation it applies; the Competent Institution of the second Contracting State shall pay the difference between the amount of benefit calculated after the aggravation in accordance with the legislation which that Institution applies and the amount of benefit that would have been due before the aggravation.

SECTION 5

UNEMPLOYMENT BENEFITS

Article 27

Aggregation of periods of insurance

(1) Where the entitlement to benefits according to one of the Contracting States' legislation is conditional upon the completion of periods of insurance, the Competent Institution of that State shall take into account periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not overlap.

(2) The amount, duration and mode of payment of the benefits shall be determined according to the legislation that the Competent Institution applies.

SECTION 6

FAMILY BENEFIT - CHILD ALLOWANCE

Article 28

Aggregation of periods of insurance

(1) Where the legislation of either Contracting State makes entitlement to family benefit - child allowance conditional upon the completion of periods of insurance, the Competent Institution shall take into account periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not overlap, as if they were periods of insurance completed under the legislation of the first Contracting State.

(2) Right to family benefit - child allowance for the children who have residence in the territory of other Contracting State shall be established pursuant to legislation of that Contracting State under legislation of which the person is insured, as if those children were resident in the territory of that Contracting State.

(3) Where the entitlement to family benefits - child allowances exists under the legislation of both Contracting States, benefit shall be paid in accordance with the legislation of the Contracting State in whose territory the child resides.

PART IV

MISCELLANEOUS PROVISIONS

Article 29

Administrative measures and co-operation methods

(1) The competent authorities of the Contracting States shall make the administrative arrangements necessary for the application of this Agreement.

(2) The competent authorities of the Contracting States shall communicate to each other as soon as possible the necessary information on the measures taken for the application of this Agreement and inform of any changes in their national legislation in so far as these changes affect the application of this Agreement.

(3) The competent authorities of the Contracting States shall determine liaison bodies for the purpose of facilitating the implementation of this Agreement.

(4) The Competent Authorities and Institutions of the Contracting States shall assist each other on any matters relating to the application of this Agreement as if these matters affected the application of their own legislation. Such administrative assistance shall be free of charge.

(5) Medical examination performed exclusively for the application of the legislation of one Contracting State and referring to persons having place of residence or stay in the territory of other

Contracting State, shall be performed at the request and at the expense of the Competent Institution, by the Institution of its residence or temporary stay. Medical examinations related to the enforcement of legislation of both Contracting States shall be performed at the expense of and by the Institution of residence or temporary stay.

Article 30

Protection of the Personal Information

Any information about an individual which is communicated to a Contracting State by the other Contracting State in accordance with this Agreement shall be deemed confidential for the purpose of this Agreement and be used only in the application of this Agreement and the legislation to which this Agreement applies. The other Contracting State shall not disclose the information so communicated.

Article 31

Use of official languages

(1) For the application of this Agreement, the competent authorities and the Institutions of the Contracting States may communicate with each other in their official languages.

(2) No claim or document shall be rejected on the ground that it is written in the official language of the other Contracting State.

Article 32

Exemption from charges and authentication

(1) Exemption from, or reduction in the dues and charges of the written files and documents enclosed for the purpose of application of the legislation of a Contracting State shall also apply to any declaration or other document which is submitted under the legislation of the other Contracting State or for the implementation of this Agreement.

(2) Any identity statement, document and declaration submitted for the purposes of this Agreement need not be authenticated.

Article 33

Submission of written claims

(1) Any application, declaration or appeal which is submitted, in pursuance of the application of this Agreement or under the legislation of either Contracting State to a Competent Authority, Institution or other Competent Body of a Contracting State shall be deemed to be submitted to the Competent Authority, Institution or other Competent Body of other Contracting State.

(2) A claim for benefit submitted under the legislation of either Contracting State in pursuance of the application of this Agreement shall be considered as a claim for benefit submitted under the legislation of other Contracting State.

(3) Any application, declaration or appeal which should, under the legislation of either Contracting State, be submitted to a competent authority, Institution or other Competent Body of that Contracting State may be submitted within the same period to the competent authority, Institution or other Competent Body of the other Contracting State.

(4) In the cases mentioned paragraphs 1 to 3 of this Article, the abovementioned Institutions shall, either directly or through the liaison bodies, forward without delay these applications, declarations or appeals to the Competent Institution of the other Contracting State.

Article 34

Compensation for damages

(1) In the event that a person is receiving benefits under the legislation of either Contracting State on account of a damage occurred in the territory of the other Contracting State, and if the right to compensation exists against the third parties under the legislation of that Contracting State, the right to compensation is then transferred under the legislation of first Contracting State to its Institution.

(2) If the right to compensation for the same damage is related to the same kind of benefits and this right arises for both Institutions of Contracting States in accordance with the provision of paragraph 1 of this Article, the third party may pay the compensation to the Institution of either one or the other Contracting States. The Institutions shall share the compensation received according to the ratio of the benefits they have paid.

Article 35

Recovery of undue payments

(1) If the competent Institution of either Contracting State pays to a beneficiary, under the provisions of this Agreement, a sum in excess of his entitlement, it may request the Institution of the other Contracting State responsible for the payment of corresponding benefits to that person to deduct the amount overpaid from any amounts payable to him. The said Competent Institution shall transfer the amount so deducted to the Institution of the other Contracting State.

(2) If recovery of undue payment cannot be made in this way, the following procedure shall apply:

1. where the Institution of either Contracting State has paid to a beneficiary a sum in excess of his entitlement, that Institution may, on the conditions and to the extent permissible under the legislation it applies, request the Institution of the other Contracting State responsible for payment of benefits to the beneficiary to deduct the amount overpaid from the payments it will make to him. The Competent Institution of the other Contracting State shall deduct that amount, on the conditions and to the extent permissible under the legislation it applies, as if the overpayment had been made by it, and shall transfer the amount so deducted to the Institution of the other Contracting State.

2. where the competent Institution of either Contracting State has made an advance payment to the beneficiary under its legislation, it may request the Competent Institution of the other Contracting State to deduct the amount of the advance from payments due to the beneficiary for the same period. The Competent Institution of the other Contracting State shall deduct the amount and transfer it to the Competent Institution of the Contracting State that made the request.

Article 36

Currency of Payment

(1) Payment of any benefit in accordance with this Agreement shall be made in the currency of the Contracting State whose Competent Institution makes the payment, and any such payment made shall constitute a full discharge of the obligation of the Competent Institution for the payment.

(2) If, under this Agreement, the Competent Institution of either Contracting State is liable to pay sums by way of a reimbursement for benefit provided by the Institution of the other Contracting State, its liability shall be expressed in the currency of the second State. The Institution of the first Contracting State shall discharge its liability by paying with its own currency.

Article 37

Resolution of disputes

(1) The Competent Authorities of the Contracting States shall jointly resolve any dispute about the interpretation and application of this Agreement through negotiations.

(2) If any dispute cannot be resolved as specified in paragraph 1 of this Article and within six months, it shall be submitted to a Joint Commission that will be composed by the Contracting States, which can resolve it in accordance with the basic principles and spirit of this Agreement. The Contracting States shall determine together the rules concerning constitution and working methods and members of the Joint Commission.

PART V

TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS

Article 38

Transitional provisions

(1) This Agreement shall confer no rights to benefits for any period before its entry into force.

(2) Any period of insurance completed under the legislation of a Contracting State before the entry into force of this Agreement shall be taken into account for the purpose of determining rights arising from this Agreement.

(3) On the condition that the provision of the paragraph 1 of this article being reserved, even if an insurance event occurs before this Agreement enters into force, any right can be entitled because of this event according to this Agreement.

(4) Any benefit due only by virtue of this Agreement shall be paid, at the request of the person concerned and in accordance with the provisions of this Agreement, with effect from the entry into force of this Agreement, unless the rights previously determined have given rise to a lump-sum payment.

(5) Where the request referred to in paragraph 4 of this Article is submitted within two years of the entry into force of this Agreement, the rights arising in accordance with the provisions of this Agreement shall be acquired as from that date, and those provisions of the legislation of either Contracting Party which concern the loss or extinction of rights by lapse of time shall not be raised against the person concerned. The date of submission of the request shall be taken into account for the request submitted after two years.

Article 39

Ratification and Entry into Force

This Agreement shall be ratified and enter into force on the first day of the third month following the month in which the last Diplomatic Note is received by which Contracting States inform each other that they have finished the ratification.

Article 40

Duration and Denunciation of the Agreement

This Agreement shall remain in force indefinitely. Either Contracting State may denounce it by giving at least six months notice in writing through diplomatic means to the other Contracting State as of the last day of that year.

Article 41

Maintenance of acquired rights

(1) In the event of denunciation of this Agreement, all rights acquired under the Agreement shall be maintained.

(2) In the event of denunciation of this Agreement, all processings related to the rights to benefits on which no decision is given yet shall be concluded in accordance with the provisions of this Agreement.

In witness whereof the authorised representatives have signed this Agreement and sealed it.

Done at Ankara on 15.03.2012. in two originals in the Montenegrin, Turkish and English languages, all texts being equally authoritative. In case of discrepancy in the interpretation, the text in English shall prevail.

FOR

FOR

MONTENEGRO

THE REPUBLIC OF TURKEY

dr Suad NUMANOVIĆ

Faruk ÇELİK

Minister of Labour and
Social Welfare

Minister of Labour and
Social Security

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore-Međunarodni ugovori“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 82 tačka 17 Ustava Crne Gore ("Službeni list CG", broj 1/07), kojim je utvrđeno da Skupština Crne Gore potvrđuje međunarodne ugovore.

II. OCJENA STANJA MEĐUNARODNIH ODNOSA I CILJ DONOŠENJA ZAKONA

Bilateralnim međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju, odnosno socijalnoj sigurnosti, omogućava se usklađena primjena nacionalnih zakonodavstava država ugovornica u oblasti socijalnog osiguranja, a time se:

- garantuje jednak tretman državljana, odnosno osiguranika obje države ugovornice u okviru nacionalnog zakonodavstva,
- utvrđuje primjenljivo zakonodavstvo (pravila na osnovu kojih se, u svakom konkretnom slučaju, može tačno utvrditi da li se primjenjuje zakonodavstvo jedne ili druge države ugovornice),
- obezbjeđuje očuvanje stečenih prava i
- garantuje isplata (transfer) davanja u slučaju promjene prebivališta u drugu državu ugovornicu.

Nakon proglašenja nezavisnosti, Crna Gora je zaključivanje Sporazuma između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju, ocijenila kao prioritet, zbog činjenice da je, na nivou državne zajednice Srbija i Crna Gora, već bio potpisan Sporazum o socijalnom osiguranju koji je objavljen u „Službenom listu SCG – Međunarodni ugovori“ , broj 4/06, a nikad nije stupio na snagu iz razloga što nijesu razmijenjeni instrumenti o potvrđivanju između dvije države.

Imajući u vidu izloženo, kao i činjenicu da se zaključivanjem međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju uspostavlja međunarodno-pravni sistem u socijalnom osiguranju između država ugovornica, odnosno uspostavlja koordinacija između sistema socijalnog osiguranja tih država, ovo ministarstvo je, na inicijativu turske strane, krajem 2010. godine, pripremilo i diplomatskim putem prosljedilo turskoj strani Nacrt Sporazuma između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom

osiguranju, na crnogorskom i engleskom jeziku, i tom prilikom iskazalo otvorenost u pogledu datuma i mjesta održavanja pregovora.

Pregovori su počeli u martu 2011. godine, u Podgorici.

Tokom pregovora, dvije delegacije su dogovorile i usaglasile tekst Sporazuma na crnogorskom, turskom i engleskom jeziku.

Sporazum izmeğu Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju potpisan je 15. marta 2012. godine u Ankari, dok je Administrativni sporazum za sprovoğenje Sporazuma izmeğu Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju potpisan 15. maja 2012. godine.

Sporazum između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju temelji se na opšte prihvaćenim principima i standardima za zaključivanje ovakvih sporazuma, odnosno usaglašen je sa Regulativom Evropske unije 883/2004 o koordinaciji sistema socijalne sigurnosti.

Osnovna svrha donošenja ovog zakona je potreba za daljim unapređenjem bilateralnih odnosa između država ugovornica i regulisanje, odnosno ostvarivanja prava iz socijalnog osiguranja osiguranicima i korisnicima ovih prava po osnovu boravka ili rada na teritoriji jedne od država ugovornica.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĞUJU MEĞUNARODNIM UGOVOROM

Sporazumom između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju, građanima, odnosno osiguranicima država ugovornica, na bazi reciprociteta, obezbjeđuju se prava iz socijalnog osiguranja koja obuhvataju:

- penzijskog i invalidskog osiguranja,
- zdravstvenog osiguranja, zdravstvene zaštite i materinstva,
- osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti,
- novčana naknada za slučaj nezaposlenosti,

- dodatak za djecu,
- administrativno pravne pomoći.

IV. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Za spovođenje ovog međunarodnog ugovora nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva u Budžetu Crne Gore.

V. POTREBA USAGLAŠAVANJA PROPISA

Nije potrebno usaglašavanje unutrašnjih pravnih propisa sa ovim međunarodnim ugovorom.